

Plemińska obitelj Makar i njihovo doba

ĐURO ŠKVORC

Varaždinska ulica 34 A

HR-48260 Križevci

Na međunarodnom znanstvenom skupu »Krišćanska baština i plemstvo u hrvatsko-mađarskoj pograničnoj regiji« održanom 16. i 17. listopada 2010. godine na Kalniku članovi Povijesnog društva Križevci dogovorili su sa Đurom Frankovićem iz Pečuha znanstveni skup o obitelji Makar. Tom prilikom Franković je ukazao na golem doprinos obitelji Makar gradu Pečuhu aktivnom borbom protiv Osmanlija i ranim osnivanjem škole. U želji za nastavljanim plodonosnom suradnjom s gradom Pečuhom, posebice zbog starih veza iz vremena zajedničke Hrvatsko-ugarske države, ali i buduće suradnje u Europskoj Uniji, članovi Povijesnog društva Križevci dogovorili su zajednički znanstveno-stručni skup. Skup je predviđen za godinu dana, 1. listopada 2011. u Pečuhu ili u Križevcima. Na skupu su sudjelovala šestorica referenata koji su nam približili značaj ove obitelji, ne samo u borbi protiv Osmanlija već i na gospodarskom, kulturnom i političkom planu u 17. stoljeću. Đuro Franković nam je u radu »Donatori Makari Ilirske (Hrvatske) škole u Pečuhu« predstavio pukovnika i baruna Ivana Makara koji je imao značajnu ulogu u oslobađanju Pečuha 1698. i utemeljenju Ilirske škole u Pečuhu koja je djelovala do kraja 18. stoljeća. Sljedeća dva rada vezana su za uspon obitelji Makar vojnom službom, ženidbenim vezama i dobrim upravljanjem imovinom. Tomislav Bogdanović u radu »Obitelj, posjedi i oporuka Nikole Makara (1620-1673.)« predstavlja uspon vojničke obitelji Makar koja je, živeći uz granicu s Osmanskim Carstvom, uspjela steći veliko bogatstvo upravo vojnom službom, ženidbenim vezama i dobrim upravljanjem imovinom. Nikola Makar postao je član novog društvenog sloja, tj. srednji

feudalni posjednik. Vrijednost radu daje prilog s popisom imanja i imovine Nikole pl. Makara. O Krajiških bunama 1658. i 1666. godine pisao je Đuro Škvorc. Autor zaključuje da razloge buna treba tražiti u povredi dobivenih povlastica, prekomjernom opterećivanju krajišnika nametnutim radnim dužnostima, primjerice, prijevozom drva, kopanjem i čišćenjem jama oko utvrda, ali i međusobnoj borbi sudaca. U gušenju druge bune veliku ulogu odigrao je potkapetan Nikola Makar iz Križevaca. Ivan Huzjak u svom radu predstavio je nastanak, uspone i padove prošteništa Majke Božje Koruške u Križevcima. Danas se na tom mjestu nalaze župne crkve Majke Božje Žalosne i Svetog Marka Križevčanina. Najprije je 1674. godine Marija Jurin, supruga potpukovnika Nikole Makara, podigla kameni kip Majke Božje Žalosne. Godine 1702. podignuta je kapela Majke Božje Žalosne u Koruškoj. Poznati križevački pavlin Nikola Bengner opisao je kapelu Majke Božje Koruške i tako je popularizirao u puku. Robert Skenderović u radu »Ivan Andrija Makar i fra Luka Ibrišimović u službi zagrebačkog biskupa« opisao je ulogu Ivana Andrije Makara u sukobu između fra Luke Ibrišimovića i fra Augustina Jaharića oko nadležnosti nad Župom u Brodu na Savi. Ovaj rad pomaže nam sagledati povijest Slavonije u godinama nakon neposrednog oslobođenja od osmanlijske vlasti te suradnju lokalnih vojnih zapovjednika i franjevaca koji su tada imali svu vlast nad pučanstvom u oslobođenim krajevima između Save i Drave. Zanimljivo je da su biskupi Zagrebačke i Bosansko-đakovačke biskupije bili svjesni da ne mogu uspostaviti svoju vlast na slavonskom području bez podrške franjevaca.